

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я, психології,
фізичної культури та спорту

Євген ПАВЛЮК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і практика навчання спортивним іграм (волейбол)

Назва дисципліни

Галузь знань – А Освіта

Спеціальність – А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність – А4.11 Середня освіта (Фізична культура)

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Фізична культура)

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, Шифр дисципліни – ОФП.10

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (Фахова підготовка)

Факультет – Здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Кафедра – Теорії і методики фізичного виховання і спорту

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Аудиторні заняття			Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит	
						Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						Семінарські заняття
Д	1	2	4	120	50	16		34		70			+	
З	1	2	4	120	12	6		6		108			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура) 2025 р. та навчального плану за Предметною спеціальністю А4.11 Середня освіта (Фізична культура) першого (бакалаврського) рівня освіти

Робоча програма складена

Підпис автора

к. фіз. вих. та спорту, доцент Ярослав ГНАТЧУК
Науковий ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту

Протокол від 29 серпня 2025 №1.

Зав. кафедри

Підпис

Олександр СОЛТИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Протокол від 29 серпня 2025 №1а.

Голова вченої ради факультету

Підпис

Євген ПАВЛЮК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
(Підпис гаранта ОП, за якою закріплений
обов'язковий освітній компонент)

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант ОП	Теорії і методики фізичного виховання і спорту		Анатолій РЕБРИНА

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Теорія і практика навчання спортивним іграм. Волейбол» – обов'язкова дисципліна фахової підготовки, що займає провідне місце у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Фізична культура)» в межах спеціальності А4 «Середня освіта (Фізична культура)». Дисципліна спрямована володіння технікою виконання основних ігрових прийомів і основних тактичних взаємодії гравців, теорією і практикою навчання спортивних ігор з волейболу.

Пререквізити – ОЗП. 06 Психологічні аспекти фізичної культури і масового спорту.

Кореквізити – ОФП. 11 Основи теорії масового спорту, ОФП. 12 Сучасні аспекти викладання фізичної культури у закладах загальної середньої освіти, ОФП. 14 Організація і методика спортивно-масової роботи в закладах освіти, ОФП. 18 Комплексна курсова робота з теоретико-методичних засад фізичної культури, ОФП. 20 Ознайомчо-фахова практика за профілем майбутньої професії, ОФП. 23 Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності**: ІК. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (фізична культура); ЗК04. Здатність працювати в команді, формувати спільноту учнів/учениць, у якій кожен відчуває себе її частиною; ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети; ЗК10. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології з дотриманням етично-правових норм в умовах євроінтеграційних процесів; ЗК11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності; ФК04. Здатність формувати використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **програмні результати навчання**:

ПРН02. Вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою; ПРН09. Дотримуватися академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів; ПРН15. Організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць; ПРН18. Добирати та застосовувати інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності; ПРН21. Застосовувати засоби контролю і корекції морфо-функціонального стану, фізичної підготовленості, рівня здоров'я, а також техніко-тактичної підготовленості до виконання ігрових дій фізичних вправ.

Мета дисципліни. Формування у здобувачів вищої освіти компетентностей особистості фахівця, здатного розв'язувати та вирішувати типові та складні спеціалізовані завдання при оволодінні теоретичними знаннями та практичними навичками у сфері фізичної культури і спорту, здатність проводити тренувальний процес та супроводження спортсменів у змагальній діяльності.

Предмет дисципліни. Організація та методика формування особистості фахівця, професійно-важливих якостей і вміння застосовувати методику викладання теорій і практики навчання спортивним іграм (волейбол) у навчальних закладах та спортивних секціях.

Завдання дисципліни. Ознайомити студентів з основними відомостями про історію розвитку волейболу, надати теоретичні знання та практичні навички із техніки і тактики виконання основних прийомів у волейболі (подача, прийом, передача, нападаючий удар, гра в захисті), вивчити методику навчання волейболу, засвоїти правила, організацію та проведення змагань.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач має: *володіти* фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування *знати*

правила поведінки та техніку безпеки у спортивній залі, *володіти* технікою виконання основних ігрових прийомів і основних тактичних взаємодії гравців, теорією і практикою навчання спортивних ігор з волейболу, *уміти* розробляти програму навчально-тренувальних занять з волейболу, *організувати* підготовку команди до участі у змаганнях, методично грамотно навчати основним способам техніки і тактики гри у волейбол, *обслуговувати* гру у якості судді.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Лекції	Практичні заняття	СРС
Тема 1. Історія виникнення та розвитку волейболу у світі та в Україні	2	4	8			13
Тема 2. Теорія і практика навчання техніки гри в нападі у волейболі	2	4	8	2	2	13
Тема 3. Теорія і практика навчання техніки гри в захисті у волейболі	2	4	9			13
Тема 4. Теорія і практика навчання тактики гри в нападі у волейболі	2	4	9	2	2	13
Тема 5. Теорія і практика навчання тактики гри в захисті у волейболі	2	4	9			14
Тема 6. Офіційні правила гри у волейбол	2	4	9	2	2	14
Тема 7. Жести і обов'язки суддів	2	4	9			14
Тема 8. Організація і методика проведення змагань з волейболу	2	6	9			14
Разом:	16	34	70	6	6	108

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Історія зародження та розвитку волейболу у світі та в Україні. Історія виникнення та розвитку волейболу за кордоном. Історія вітчизняного волейболу. Розвиток волейболу на сучасному етапі в Україні. Література [5, с. 106-123, 1-4].	2	2
2	Тема 2. Теорія і методика навчання техніки гри в нападі у волейболі. Техніка переміщення. Техніка володіння м'ячем. Література [1, с. 133-146, 2-9].	2	
3	Тема 3. Теорія і методика навчання техніки гри в захисті у волейболі. Техніка переміщення. Техніка володіння м'ячем. Література [1, с. 133-146, 2-9].	2	

4	Тема 4. Теорія і методика навчання тактики гри в нападі у волейболі. Загальні поняття про тактичні дії у нападі. Індивідуальні тактичні дії у нападі. Групові тактичні дії у нападі. Командні тактичні дії у нападі. Література [1, с. 160-166, 3-13].	2	2
5	Тема 5. Теорія і методика навчання тактики гри в захисті у волейболі. Загальні поняття про тактичні дії у захисті. Індивідуальні тактичні дії у захисті. Групові тактичні дії у захисті. Командні тактичні дії у захисті. Література [1, с. 167-173, 6-13].	2	
6	Тема 6. Офіційні правила гри у волейбол. Споруди та обладнання. Учасники гри. Ігровий формат. Ігрові дії. Література [1, с. 174-179, 2-10].	2	2
7	Тема 7. Жести і обов'язки суддів. Перерви та затримки. Гравець «ліберо» та його функції. Поведінка учасників. Судді та їх обов'язки. Література [1, с. 180-186, 6].	2	
8	Тема 8. Організація і методика проведення змагань з волейболу. Організація змагань. Характеристика та види змагань. Системи проведення змагань. Положення про змагання та кошторис витрат. Література [5, с. 11-33, 7-14].	2	
Разом:		16	6

5.2 Зміст практичних занять

Номер практичного заняття	Теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історія зародження та розвитку волейболу. Історія виникнення та розвитку волейболу за кордоном. Історія вітчизняного волейболу. Література [5, с. 106-123, 1-4].	2	2
2	Історія зародження та розвитку волейболу. Розвиток волейболу на сучасному етапі в Україні. Література [5, с. 106-123, 1-4].	2	
3	Методика навчання стійок та переміщень волейболістів. Методика навчання техніки передачі м'яча двома руками зверху на місці і в русі, назад за голову і в стрибку. Методика навчання техніки виконання нижньої прямої і бокової подачі та верхньої прямої і бокової подачі. Удосконалення вивчених прийомів техніки передачі м'яча двома руками зверху на місці і в русі, назад за голову і в стрибку. Література [1, с. 133-146, 5, с. 106-123, 1-4].	2	
4	Методика навчання техніки виконання прямого нападаючого удару, нападаючого удару з переводом руки і поворотом тулуба із 4, 3, 2 зон волейбольного майданчика. Удосконалення вивчених прийомів. Правила гри. Література [1, с. 133-146, 2-9].	2	
5	Методика навчання стійок та переміщень у захисті. Методика навчання техніки передачі м'яча двома руками з низу на місці та в русі і прийому м'яча двома руками з низу після подачі. Удосконалення вивчених прийомів гри. Література [1, с. 160-166, 3-13].	2	
6	Методика навчання техніки одиночного і групового блокування. Методика навчання техніки страхування. Методика навчання техніки прийому м'яча двома руками знизу після нападаючого удару. Удосконалення вивчених прийомів гри. Література [1, с. 167-173, 6-11].	2	

7	Індивідуальні тактичні дії в нападі, тактика передачі, подачі м'яча і нападаючого удару. Індивідуальні тактичні дії в нападі (система нападу з другої передачі зв'язуючого гравця передньої лінії). Удосконалення вивчених прийомів. Література [1, с. 160-173, 4-9].	2	2
8	Групові тактичні дії у нападі. Командні тактичні дії у нападі. Література [1, с. 160-166, 3-13].	2	
9	Індивідуальні тактичні дії в захисті (прийом подачі і нападаючого удару, блокування, страхування і самострахування). Удосконалення вивчених прийомів. Література [1, с. 141-164, 6-13].	2	
10	Групові тактичні дії в захисті (взаємодія блокуючих між собою, захисників між собою і захисників з блокуючими). Командні тактичні дії в захисті (система трьох захисників або "кутом назад"). Удосконалення вивчених прийомів. Навчальна гра. Література [1, с. 141-164, 6-13].	2	
11	Офіційні правила гри у волейбол. Споруди та обладнання. Учасники гри. Література [1, с. 173-186, 2-10].	2	2
12	Офіційні правила гри у волейбол. Ігровий формат. Дії гравців. Перерви та затримки. Література [1, с. 173-186, 2-10].	2	
13	Жести і обов'язки суддів. Судді та їх обов'язки. Офіційні жести суддівської бригади. Література [1, с. 173-186, 2-10].	2	
14	Жести і обов'язки суддів. Жести суддів на лініях. Література [1, с. 173-186, 2-10].	2	
15	Організація і методика проведення змагань з волейболу. Організація змагань. Характеристика та види змагань. Література [5, с. 11-33, 7-14].	2	
16	Організація і методика проведення змагань з волейболу. Системи проведення змагань. Положення про змагання та кошторис витрат. Література [5, с. 11-33, 7-14].	4	
Разом		34	6

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Крім цього, до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття.	4	6
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття.	4	6
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття.	4	6
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття.	4	6
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття.	4	6

6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття.	4	6
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	4	6
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	4	6
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття.	4	6
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття.	4	6
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття.	4	6
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття.	4	7
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття.	4	7
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття.	4	7
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття.	4	7
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття.	5	7
17	Опрацювання теоретичного матеріалу	5	7
Разом		70	108

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, розв'язування задач, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу, в т.ч. з використанням Модульного середовища для навчання.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (оцінки практичних вмінь);
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- ІДЗ (реферати).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в

автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС.

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови якщо загальна сума балів, яку накопичив здобувач з дисципліни за результатами *поточного* контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «*зараховано*», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі. Присутність здобувача у цьому випадку не є обов'язковою.

Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати реферат за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її робочою програмою.

Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС, яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти

Аудиторна робота				Контрольні заходи		Самостійна робота		Семестровий контроль
Практичні заняття (ОПВ*)№:				Тестовий контроль		Реферат (ІДЗ**)		Залік
1-2	3-4	5-6	7-8	Т** 1-4	Т 5-8	Т 1-4	Т 5-8	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	12-20	6-10	6-10	За рейтингом
24-40				24-40		12-20		60-100***

Примітка: ОПВ* - оцінка практичних вмінь;

ІДЗ** – індивідуальне домашнє завдання; Т** – тема навчальної дисципліни;

***За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота				Контрольні заходи		Самостійна робота		Семестровий контроль
Практичні заняття (ОПВ*)№:				Тестовий контроль		Контрольна робота		Залік
1	2	3	4	Т** 1-4	Т 5-8	Якість виконання	Захист роботи	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	12-20	8-12	4-8	За рейтингом
24-40				24-40		12-20		60-100***

Примітка: ОПВ* - оцінка практичних вмінь;

Т** – тема навчальної дисципліни;

***За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Норматив та шкала оцінки практичних вмінь (ОПВ) з волейболу

№	Нормативи	бали		
		10	8	6
1	Передача м'яча двома руками знизу біля стіни з відстані 3м у чоловіків; 2,5м у жінок (кількість передач)	25	20	15

2	Передача м'яча двома руками зверху біля стіни з відстані 3м у чоловіків; 2,5м у жінок (кількість передач)	25	20	15
3	Нападаючий удар із зон 4, 3, 2 у квадрати розміром 3х3м, які знаходяться у зонах 1 і 5. Загальна кількість спроб – 9 (по 3 з кожної зони) (кількість попадань)	8	6	4
4	Подача м'яча на влучність. Чоловіки подають тільки зверху, а жінки будь-яким способом. Загальна кількість спроб – 10 (кількість попадань)	9	7	5

При оцінюванні практичного заняття (ОПВ) викладач керується узагальненими критеріями, наведеними у таблиці «**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**» (мінімальний позитивний бал – 6 бали, максимальний – 10 балів).

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). У разі, якщо здобувач вищої освіти виявив рівень знань і виконання ІДЗ, що нижчий ніж 60 відсотків від максимальної кількості балів, встановленої Робочою програмою для цієї структурної одиниці, завдання не зараховується. У такому випадку студент має повторно опрацювати зміст завдання, усунути помилки та здати на перевірку доопрацьоване ІДЗ у терміни, погоджені з викладачем.

Оцінювання індивідуального домашнього завдання

Здобувач вищої освіти виконує індивідуальні домашні завдання на 8 та 12 тижнях навчання, обирає тему ІДЗ в Модульному середовищі. При оцінюванні ІДЗ враховується: повнота розкриття обраної теми, якість оформлення, презентація.

Таблиця – Розподіл балів при оцінюванні індивідуального домашнього завдання

Складові ІДЗ	Кількість балів для виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Повнота розкриття теми	2	3	4
Якість оформлення	2	3	3
Презентація	2	2	3
Разом:	6	8	10

Індивідуальне домашнє завдання оцінюється викладачем з використання таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний високий – 10 балів).

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання двох теоретичних завдань та захисту. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види занять	Кількість балів для виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	4	5	6
Теоретичне питання № 2	4	5	6
Захист роботи	4	6	8
Разом:	12	16	20

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 20.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	12	16	20

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці «Співвідношення».

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови якщо загальна сума балів, яку накопичив здобувач з дисципліни (іншого освітнього компонента) за результатами *поточного* контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «*зараховано*», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення. Присутність здобувача у цьому випадку не є обов'язковою.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна оцінка (рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні

10. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Назвіть офіційну дату народження волейболу.
2. Хто вважається засновником волейболу?
3. Яка країна вважається батьківщиною волейболу?
4. В якому році були висвітлені перші правила гри та охарактеризуйте їх зміст?
5. У якому році та якою фірмою були виготовлені перші волейбольні м'ячі?
6. Коли і в яких країнах волейбол набув популярності?
7. Дайте характеристику змін правил гри з волейболу на першу половину 20-го століття.
8. Назвіть країну та рік, де було опубліковано перший підручник з волейболу.
9. У якому році були введені в дію перші міжнародні правила гри з волейболу?
10. Назвіть дату, місце проведення та склад учасників першого міжнародного конгресу з волейболу.
11. Назвіть президентів міжнародної федерації волейболу та періоди часу, в які вони очолювали ФІВБ.
12. Коли та де проводились перші чемпіонати Європи та Світу серед жіночих та чоловічих команд? Які національні команди ставали переможцями?
13. Де і коли волейбол дебютував на Олімпійських іграх? Які національні збірні (чоловічі, жіночі) стали вперше Олімпійськими чемпіонами?
14. Дайте характеристику змін правил гри з волейболу з другої половини 20-го століття.
15. Охарактеризуйте розвиток волейболу в Україні.
16. З якого року почали проводити Всесоюзні Спартакіади народів СРСР?
17. Висвітліть виступи українських команд на змаганнях різного рівня.
18. Назвіть українських лауреатів Олімпійських ігор.

19. Назвіть українських лауреатів світових чемпіонатів.
20. Коли була створена Федерація волейболу України? Хто є президентом ФВУ?
21. Дайте характеристику виступів збірних команд України на міжнародному рівні.
22. Назвіть найтитулованіші клубні команди України та їх досягнення на міжнародному рівні.
23. Дайте визначення поняття «техніка гри».
24. Дайте визначення поняття «технічний прийом».
25. На які фази поділяються технічні прийоми?
26. Яке значення має техніка переміщення при виконанні техніко-тактичних дій у нападі?
27. Охарактеризуйте техніку переміщення у нападі.
28. Які бувають подачі за траєкторією рухів м'яча?
29. Охарактеризуйте техніку виконання різних видів подач.
30. Дайте характеристику всіх видів передач м'яча зверху.
31. Вкажіть, які існують види нападаючих ударів.
32. Дайте характеристику всіх видів нападаючих ударів.
33. З чого складається техніка переміщення у захисті?
34. Дайте характеристику окремих складових переміщення при грі в захисті.
35. Охарактеризуйте техніку виконання прийому м'яча.
36. Що таке блокування? Які є види блокування?
37. Дайте характеристику виконання всіх видів блокувань.
38. Дайте визначення поняття «тактика гри у волейболі».
39. Які головні завдання тактичної підготовки у волейболі?
40. Дайте визначення наступних понять: «засоби, способи і форма ведення гри»?
41. Що представляють собою індивідуальні, групові та командні дії?
42. Що таке система гри та тактична комбінація?
43. Дайте характеристику індивідуальним тактичним діям у нападі.
44. Охарактеризуйте групові тактичні дії у нападі.
45. Що включають в себе командні тактичні дії у нападі?
46. Дайте характеристику індивідуальним тактичним діям у захисті.
47. Охарактеризуйте групові тактичні дії у захисті.
48. Що включають в себе командні тактичні дії у захисті?
49. Яким чином визначається взаємодія блокуючих гравців при страхуючих діях?
50. В чому полягає роль проведення змагань?
51. Які завдання постають перед організаторами проведення змагань?
52. Які заходи необхідно виконувати при організації та проведенні змагань?
53. Які бувають змагання за організаційною формою?
54. Дайте визначення поняття «підготовчі змагання».
55. Охарактеризуйте поняття «контрольні змагання».
56. Охарактеризуйте завдання «підвідних (модельних) змагань».
57. Що включають в себе «відбіркові змагання»?
58. Що таке «головні змагання»?
59. Які існують системи проведення змагань?
60. Розкрийте зміст кожної з систем проведення змагань.
61. Охарактеризуйте зміст положення про проведення змагань.
62. Що включає в себе ігрове поле?
63. Які вимоги до спортивної споруди та розмітки ігрового поля для офіційних змагань і міжнародних змагань ФІВБ ?
64. Що таке зона подачі?
65. Охарактеризуйте санітарні норми (температура, освітлення) для проведення змагань.

66. Які вимоги до сітки і як вона встановлюється?
67. Що таке антенна і як вона встановлюється?
68. Які вимоги до стійок на яких кріпиться сітка?
69. Яким стандартам ФІВБ повинні відповідати м'ячі?
70. З скількох учасників може складатись команда та їх функції?
71. Які вимоги до екіпіровки гравця?
72. Назвіть обов'язки та права капітана команди.
73. Назвіть обов'язки та права тренера команди.
74. В яких випадках команда набирає очко?
75. Який ігровий формат зустрічі двох команд?
76. Назвіть наслідки для команди при помилці в розташуванні?
77. Що таке заміна, скільки їх можна використовувати в одній партії і особливості їх виконання?
78. В яких випадках положення м'яча вважається за межами майданчика?
79. Назвіть характеристики удару по м'ячу.
80. Назвіть помилки при грі з м'ячем.
81. Що таке площина переходу?
82. Назвіть помилки при атакуючому ударі.
83. Охарактеризуйте помилки при блокуванні.
84. Що таке перерва, які бувають перерви, їх тривалість і за яких причин вони надаються?
85. Що таке затримка гри і які санкції надають при виникненні затримки?
86. Дайте визначення поняття «ліберо» та охарактеризуйте його дії на волейбольному майданчику.
87. Якою має бути поведінка учасників змагань?
88. Що таке зауваження, вилучення та дискваліфікація?
89. Назвіть склад суддівської бригади.
90. Перелічіть обов'язки першого судді під час матчу.
91. Перелічіть обов'язки другого судді під час матчу.
92. Охарактеризуйте обов'язки секретаря.
93. Назвіть обов'язки лінійних суддів.
94. Продемонструйте жестикуляцію першого судді.
95. Продемонструйте жестикуляцію другого судді.
96. Продемонструйте жестикуляцію суддів на лінії.

11. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Теорія і практика навчання спортивним іграм. Волейбол» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Теорія і практика навчання спортивним іграм. Волейбол»
<https://msn.khmn.edu.ua/course/view.php?id=3848>.
2. Базильчук В.Б., Базильчук О.В., Гнатчук Я.І. та ін. Спортивні ігри та методика їх викладання : навч. посібник / В.Б. Базильчук О.В. Базильчук, Я.І.Гнатчук та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2025. – 338 с.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література:

Основна

1. Базильчук В.Б., Базильчук О.В., Гнатчук Я.І. та ін. Спортивні ігри та методика їх викладання : навч. посібник / В.Б. Базильчук, О.В. Базильчук, Я.І.Гнатчук та ін. – Хмельницький: ХНУ, 2025. – 338 с.
2. Волейбол. Навчання техніки гри : навчальний посібник / І.І. Задорожний, І.О. Мовчан – Львів: ЛДУ БЖД, 2019. – 134 с.
3. Жула В.П. Волейбол. Методика навчання: Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта, фізична культура». Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2021. 58 с.
4. Барсукова Т. О. Волейбол в системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти: навч. посіб. / Т. О. Барсукова, Г. В. Кучеренко, Ж. І. Антіпова. - Одеса : Юридична література, 2023. — 100 с.
5. Базильчук О.В., Гнатчук Я.І. [та ін.] Спортивні ігри: навч.посібник / О.В.Базильчук, А.А.Ребрина, Є.В.Столітенко, Б.М.Ференчук, О.М.Квасниця, Я.І.Гнатчук – Хм.: ХНУ, 2015. – 471 с. Посібник рекомендований МОН України для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-9313 від 17.06.2014).
6. Офіційні волейбольні правила : нове видання 2019-2023 // В надзаг. Міжнародна федерація волейболу. – К., 2023. – 77 с.

Додаткова

7. Вербіцький С. Ю., Пітин М. П., Каратник І. В., Гнатчук Я. І. Пріоритети застосування інтерактивних методів навчання в технічній підготовці волейболістів на етапі початкової підготовки. Український журнал медицини, біології та спорту – 2022 – Том 7, № 5 (39). С. 306-313.
8. В. Ковцун, В. Ковцун, Я. Гнатчук Ефективність програми занять з розвитку координаційних здібностей волейболісток на етапі спеціалізованої базової підготовки, PHYSICAL CULTURE AND SPORT: SCIENTIFIC PERSPECTIVE, (4), 147–155. 2024.
9. Ковцун, В. В., Ковцун, В. І., Гнатчук, Я. І., Лещак, О. М., & Демидюк, С. Ю. (2025). Зміни показників ігрової діяльності кваліфікованих волейболісток за результатами програми розвитку координаційних здібностей. Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова.
10. В.В. Ковцун, В.І. Ковцун, Я.І. Гнатчук, О.М. Лещак, С.Ю. Демидюк Changes in performance indicators of qualified volleyball players according to the results of the coordination abilities development program. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, 4 (190). 2025р. с.62-66.
11. Верітов, О. І., Тищенко, В. О., Гнатчук, Я. І. (2025). Функціональна адаптація волейболістів до спеціалізованого тренувального навантаження. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (17). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15311992>.
12. Novorushchenko, T., Hnatchuk, Y., Hnatchuk, A., Fehyr, O. Decision Support System For The Coaching Staff in the Process of Preliminary Selection of Players, International Scientific and Technical Conference on Computer Sciences and Information Technologies, 2023.
13. Линець М.М., Гнатчук Я.І.[та ін.]; за заг. ред. М.М.Линця, Львів: ЛДУФК, 2017. – 304 с. Монографія «Диференціація фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів» Д 50 (рекомендовано до друку вченою радою ЛДУФК протокол №11 від 20.06.2017, ISBN 978-617-7336-15-9).
14. Офіційний сайт федерації волейболу України, режим доступу <http://www.fvu.in.ua/>.

14.Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. URL: <http://library.khmnu.edu.ua/>
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://elar.khmnu.edu.ua/home>